

Med tednom smetar, za vikend režiser

Plastik Fantastik Uroš Robič, diplomirani gozdar, ki vozi smetarski voz, je s prihranki posnel film o odpadkih

»Najtežje se je bilo predstavljati. Na začetku sem vedno povedal: Sem Uroš Robič, smetar, in tisti na drugi strani je takoj izgubil zanimanje. Potem sem se naučil in začel govoriti v množini. »Dober dan, kličemo vas iz Videoprodukcije Pelikula, z vami bi radi naredili intervju za film. Vedno so spraševali: Za koga to delate? Zase, sem rekel. O čem bo film? O plastiki, o odpadkih. Za katero tv-hišo? Za nobeno.«

URŠA IZGORŠEK

Takole se je sredi tedna, potem ko so v ponedeljek v Kinodvoru v Ljubljani premierno zavrtili njegov igrano-dokumentarni film Plastik Fantastik, začetnih peripetij in nezaupanja, ob katero je vedno znova trčil, spominjal avtor Uroš Robič. V prostem času amaterski režiser in scenarist, pa smučar v prostem slogu in prostem spustu, ljubitelj gora in kolesarjenja, v službenem času voznik smetarskega vozila, po izobrazbi pa diplomirani gozdar, ki je diplomsko nalogo spisal tako dobro, da je zanj prejel študentsko Prešernovo nagrado. Da je vsako delo častno, smo resda nešteto krat slišali, a marsikdo bi se branil to vsak dan dokazovati tako, kot to počne 28-letni fant iz Kranjske Gore. Ki se je, kot pravi, s študijem še posebej potrudil, da bi »impressioniral delodajalce«.

Pa jih kljub temu kar ni in ni mogel najti. Pred štirimi leti je, potem ko se je brez uspeha prijavil na številne razpise, na Komunalni v Kranjski Gori najprej dobil delo popisovalca vodovodnih števec, nekaj časa skrbel za zbirni center, pobiral smeti med »srfanjem« na zadnjem delu smetarskega vozila in se nato, z malce ironije rečeno, prebil v sprednje vrste, no, v kabino. Tudi jutri bo svoj delovni teden začel kot voznik smetarskega tovornjaka.

»Seveda je okolica takrat odreagirala večinoma z vprašanjem, a res ne moreš dobiti ničesar drugega? Jaz pa jih sploh nisem resno jemal. V življenju sem se naučil, da ne smeš preveč drugih poslušati, kaj mislijo. Če imaš svojo idejo, vizijo in če si zadovoljen, slediš temu, ni pomembno, kaj si mislijo drugi,« pravi. Ob službi je opravil še nekaj tečajev in razmišljal o nadaljevanju študija, pa ugotovil, da nima smisla, ker če zdaj ne dobi službe, je tudi potem ne bo. Razmišljal je o projektih, povezanih z gozdarstvom, s Triglavskim narodnim parkom, in si želel le to, da bi bil nekje zraven, tudi prostovoljno, »samo da bi mi intelekt delal, ker tam na delovnem mestu zaostajaš. Razmišljal sem, kaj bi delal, koga bi vprašal, koga bi prosil ... Nikogar več ne bom prosil, sam se bom lotil nečesa!« se je odločil. In vstopil v svoj film.

Otrokom je vse jasno

»Ko začneš delati na komunalni, res vidiš, kakšni packi so ljudje, in jim poskušaš še bolj dopovedati, naj tega ne počnejo. Zakaj vržejo steklenico v kontejner za papir, če je zraven zabojnik za steklo? Ko sem gledal vsak dan te smeti, sem se domislil, da bi lahko o njih posnel film. O odpadkih in ločevanju sem predaval na osnovni šoli, ampak otrokom je bilo že vse jasno. Film bi moral narediti za starše. Prepričan sem, da ljudje deloma ne ločujejo tudi zaradi tega, ker ne vedo, kaj se z odpadki sploh dogaja, kam gredo. Učijo jih reciklirati, ločujete ... zakaj? Ker slovenskega doku-

Uroš Robič med pobiranjem smeti v Mojstrani. FOTO UROŠ HOČEVAR

mentarca na to temo še nismo imeli, je bila to odlična priložnost.«

Plastik Fantastik je igrano-dokumentarni film, »namenjen vsem, ki delajo smeti, torej vsem«. Je tudi strokoven, tako da je primeren za otroke v zadnjih razredih osnovne šole, srednje šole in naprej. In zlasti za srednjo generacijo, ki je menda pri ravnanju z odpadki najmanj dosledna.

Ker je ljudi »težko navdušiti za odpadke«, je poskušal film razbremeniti s humornimi prizori, v katerih dva smetarja med »srfanjem« na zadnjem delu smetarskega vozila debatirata o smeteh, plastiki, reciklaži in tako napovedujeta teme, o katerih nato razpravljajo strokovnjaki s področja predelave odpadkov, kemije, ekologije ... No, v resnici se o smeteh sprašuje le eden od njiju – tega je odigral kar Uroš, drugi, Žiga Čamernik, pa je – kot tipičen Slovenec – precej nezainteresiran za take razprave. A na koncu se slika obrne, v molčečem se prebudi radovednost in morda bo ta zasuk vsaj pri kom sprožil tudi film.

Avtor upa, da se bodo gledalci malce zamislili, postali bolj pozorni pri svojem ravnanju z odpadki in spoznali, da se da marsikaj reciklirati. »Trudil sem se biti objektivni in ne očitati. Želel sem prikazati dejstva in upam, da bo ljudem kapnilo. Tudi na koncu v flashbacku sem prikazal, koliko procesov je potrebnih, da spijemo vodo iz plastenke. In če nam je na koncu, ko jo izpraznimo, ne uspe dati niti v pravo kanto, je ves trud zaman. Če pa jo damo na pravo mesto, se krog nadaljuje.«

Prvi odzivi na film so odlični, pravi, in dodaja, da tega ni pričakoval.

Film Plastik Fantastik si bo mogoče ogledati 22. oktobra v Kinoteki v Ljubljani, nato pa bo začel svojo pot po slovenskih krajih v okviru Art kino mreže in drugje. Več na www.plastik-fantastik.si in plastikfantastik film na facebooku.

Drugi pa česa takega niso pričakovali od njega, saj »skoraj nikomur nisem povedal, da snemam, dokler film ni bil skoraj končan. Zakaj bi se hvalil, še preden sem fertik,« pravi. Tudi šole so že pokazale zanimanje. O tem, koliko ga je stal film, raje ne govori, zanj je dal vse svoje prihranke. »Varčeval sem že zelo dolgo in razmišljal, kaj bi s tem denarjem. Potrebujem sicer nov avto, a zdelo bi se mi neumno zapraviti vse za nekaj, česar čez nekaj let ne bo več. Film pa mi bo ostal za vse življenje.«

Nihče ni verjel

Ni prav veliko filmov, katerih ustvarjalce bi bilo mogoče prešteti na šest prstov. Poleg Uroša je levji delež dela prevzel Miha Dulmin kot avtor projekta, direktor fotografije, režiser skečev, njegovi sta montaža in animacija, radijski novinar Nejc Jemec je posodil svoj glas, DJ Borka oz. Borja Močnik in Anže Rozman sta poskrbela za glasbo, za letalske posnetke pa Andraž Lavtižar.

Ampak v resnici je to projekt dveh ljudi, Uroša in Mihe. Bili so dnevi, pa tudi noči, ko se je Mihova družina povečala za enega člana – Uroša, in fanta sta delo pri projektu potegnili tudi v zgodnje jutranje ure. »Če ne bi tako stisnila, nama filma ne bi uspelo narediti v enem letu.« Med snemanjem je minil tudi ves Urošev dopust, projekt je imel prednost pred druženjem s prijatelji, zabavami.

Kar ga je pri ustvarjanju najbolj presenetilo, pa je bil odziv ljudi in inštitucij, na katere se je obrnil. »Nihče mi ni verjel, da mi bo uspelo. Nihče mi ni zaupal, ker sem 'nobody', in marsikdo mi ni hotel dati intervjuja. Nekateri so predlagali, da bi si najprej ogledali film, potem pa bi morda dali kakšno izjavo. Vsa čast tistim, ki so sodelovali.«

Kot pravi avtor, je v film vnesel polno drobnih namigov, za katere upa, da jih bodo gledalci zaznali. Zelo očitno pa je pokazal, da se »pri ločevanju ne umažeš«, in v lepih oblačilih presortiral vse, kar je strel iz kontejnerjev. Še en film pa bi

lahko naredil tudi iz norosti, ki so se dogajale med snemanjem. Na dan, ko so šli sortirat smeti v nekaj slovenskih mest, da bi ugotovili, kako dosledni so ljudje pri ločevanju, so jim v enem od ljubljanskih blokov delo skoraj preprečili. »A zdaj boste pa nas pokazali, da ne ločujemo,« se je jezil upravnik in šele s preglasovanjem hišnega sveta je presortiranje lahko steklo.

O menjavi ne razmišlja

Zdaj bi se dela morda lotil drugače, razmišlja. »Morda bi bilo bolje narediti dokumentarec o bioloških odpadkih, ker trgovine toliko hrane zmečejo stran, še preden ji poteče rok uporabnosti. Namesto da bi jo dali ljudem, jo raje zažgejo, uničijo. Morda bi bil tak film bolj koristen, tako pa je metanje hrane v smeti še vedno tabu.«

A ena izkušnja s filmom je za zdaj dovolj. »Smeti sem dal skozi, zdaj me zanimajo druge stvari. Poskušam se ukvarjati z gozdno pedagogiko, s katero otrokom pokažeš, da je gozd prostor učenja in igranja. V Skandinaviji je to zelo razvito, namesto da so v razredu ves dan, se učijo tudi zunaj in veliko bolj cenijo naravo.« Poleg tega rad priskoči na pomoč kolegom, ki počnejo zanimive stvari. Eden od njih je za svoje lesene fotoaparate, t. i. pinhole kamere, na

Kicksterterju dobil izjemno finančno podporo in seveda je treba naročila izpolniti. »Če kdo pride z dobro idejo in se v njej vidim, se z veseljem pridružim. Takšna prijateljstva me ženejo naprej.«

O idejah, ki so se mu porodile za prihodnost, še noče govoriti, ker stvari potem ne gredo tako, kot želi. »Pri filmu sem imel v načrtu le to, da ga naredim, s promocijo se nisem obremenjeval. Čeprav vem, da se mi finančno ne bo nikoli povrnilo, se mi je v resnici že. Spoznal sem veliko zanimivih ljudi, sodelujemo skupaj v čistilnih akcijah ali pri vzorčenju mikroplastike na morju, nekateri mi zdaj pomagajo s promocijo. Še naprej se mi dogaja, jaz pa tako ali tako ne morem biti pri miru.«

In če bi zdaj prišlo kakšno spodobno službeno povabilo? »Če bi mi v tem trenutku nekdo ponudil drugo službo, ne vem, kaj bi rekel. Delam skupaj s kolegoma, eden je razgledan v politiki, drugi v zgodovini, in ves čas debatiramo. V službi se imam tako dobro, da sploh ne vem, kdaj je dan mimo, in dobro ozračje je vredno več kot vse drugo. Plača je res minimalna, a lahko si nabereš nadure, s katerimi si podaljšam dopust. Takrat potujem, delam nove projekte, pomagam prijateljem. Če bi bil v pisarni od sedmih do treh, mi tudi sto evrov več ne pomeni nič. Raje imam dinamiko.«

PARTNERSTVO ZA OKOLJE

Evropski projekt LIFE 10 INF/SI/136 Ločujmo odpadke vodi družba Slopak, d. o. o., partner je Delo, d. d. Vrednost projekta je 671.558 €. Partnerja Slopak, d. o. o. in Delo, d. d. sofinancirata 51 % (342.495 €). Evropska unija s podporo finančnega mehanizma LIFE+ sofinancira 49 % (329.063 €).

Na vprašanja o ločevanju odpadkov in varovanju okolja bomo z veseljem odgovorili tudi v Nedelu. Pošljite jih na naslov nedelo@delo.si (zadeva: varovanje okolja)

